बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा

बचत भनेको भविष्यका लागि जोगाउनु हो । पैसा, खानेकुरा, बिजुली, समय, पानी, तथा अन्य स्रोतहरू फारु गरेर खर्च गर्ने बानी बसाल्नु राम्रो हुन्छ । यस्ता स्रोत साधनहरूलाई नियमित **बचत गर्ने बानीको विकास** गर्नुपर्छ । आवश्यकता र चाहना छुट्याएर मात्र खर्च गर्ने गर्नुपर्छ ।

आम्दानी | बचत | खर्च

पैसा बचत गर्नका लागि आम्दानी र खर्चको योजना बनाउनु पर्छ। आम्दानी र खर्चको हिसाब नै बजेट हो । बचतको लक्ष्य निर्धारण गर्नका लागि **योजना र बजेट तर्जुमा** गर्नुपर्छ । यसका लागि पैसा, समय लगायत अन्य स्रोतहरूलाई पनि किफायती तरिकाले खर्च गर्ने कुरामा ध्यान दिनुपर्छ।

आम्दानी			खर्च			कैफियत
मिति	शीर्षक	रकम	मिति	शीर्षक	रकम	
२०७१।१०।१०	आमाबाट खाजाका लागि प्राप्त	रू. ५०	२०७१।१०।१०	खाजा खर्च	रू. ३०	रू. २० बचत
२०७१।१०।११	....	....	२०७१।१०।११	....	....	

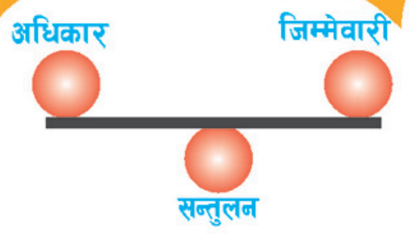

हामी सबैको समान अधिकार हुन्छ । राज्यले सबैका लागि **अधिकार र जिम्मेवारी**हरू कानुनद्वारा तोकिदिएको हुन्छ । कसैले पनि अरुका अधिकार हनन् गर्नु हुँदैन । अधिकारसँग जिम्मेवारी पनि गाँसिएको हुन्छ । अधिकार प्राप्त गर्ने र जिम्मेवारी बहन गर्ने कुराहरू विद्यार्थी जीवनबाटै सिक्नु अनिवार्य हुन्छ ।

सामुदायिक हितका लागि गरिने कार्यहरू **सामाजिक उद्यम** हुन् । नाफा कमाउने उद्देश्यले सञ्चालन गरिने व्यवसायहरू वित्तीय उद्यम हुन् । सामुदायिक हित र आर्थिक लाभ हुने व्यवसायहरू **सामाजिक तथा वित्तीय उद्यम** हुन् । विद्यार्थी जीवनदेखि नै सानातिना सामाजिक तथा वित्तीय उद्यम सम्बन्धी सिप सिक्नु आवश्यक हुन्छ । यसका लागि विद्यालयले वातावरण तयार गर्नुपर्छ।

प्रत्येक बालबालिकाले **म को हुँ** भनेर आफ्नो बारेमा **आफैँले बुझ्नु** पर्छ । काल्पनिक कुराहरूलाई तथ्यबाट अलग गर्ने, अभिव्यक्त गर्ने र सोच विचार गर्ने क्षमता विकास गर्नुपर्छ । नयाँ कुराको खोजी गर्ने आफूले आफैँलाई निर्देशित गर्ने, समाज सुधारका लागि अग्रसर हुने आदि कुराहरू पनि विद्यार्थी जीवनमै सिक्नु अनिवार्य हुन्छ । प्रत्येक व्यक्ति फरक हुन्छ, तर सबैको महत्त्व उत्तिकै हुन्छ ।

पाँच मुख्य क्षेत्रहरू